

נר הזה

אורות של אמונה לדרך החיים

החדתא

מלוקט מדברות
קדשו ותורתו של
האדמו"ר רבי דוד חי
אביחצירא שליט"א

גיליון כז
חג הסוכות
ושמחת תורה
תשפ"ז

פניני דעת לנתיבות חיי היום

נר הזה

השמחה בחג הסוכות משפיעה פרנסה לכל השנה

שהיא קו הממוצע, והוא מכריע בין מידת החסד של אברהם אבינו למידת הגבורה של יצחק אבינו. ועל שם זה נקרא בפסוק איש תם, איש ראשי תיבות א'מצע י'מין ש'מאל, שהוא כולל את כל האבות הקדושים. ובתיבת איש שעולה בגימטריא אמצע ימין נרמז שהאמצעי נוטה לצד הימין להכריע לטוב, כמו שכתב באמרי נועם (פרשת תולדות דה בפסוק מדרה כיום). ולכן מאז ומתמיד בזכות יעקב אבינו נשפע משמי מרום שפע טוב.

שרו של עשו נלחם נגד שמות הפרנסה

ומבואר בזהר הקדוש (וישלח קטא א) שבמיוחד על הדבר הזה נלחם שרו של עשו כשפגם בדרך יעקב ונגע בגיד הנשה. שהייתה עיקר כוונת השר לפגום בחינת הרגלים שהם תומכי אורייתא ולקלקל את פרנסת ישראל. וכדרכו בקודש רמזו באמרי נועם (ריש פרשת ויחי) בפסוק וְאֶבְקֶה אִישׁ עֲמֹו (בראשית לב, כה), כאשר איש עמו עם הכולל עולה חתך. ולא עוד אלא גם בתיבות וְתַקַּע כָּף יָרֵךְ יַעֲקֹב (שם פסוק כז), תיבת יַעֲקֹב עולה בגימטריא ב' השמות פא"י סא"ל הממונים על הפרנסה. ומכאן שכל כוונתו הייתה ללחום נגד שמות הפרנסה.

רמז בברכת פרנסה ברווח

גם מה שרגיל בפי העולם לברך איש את רעהו בברכת פרנסה ברווח, המתיק הרה"ק ר' יוסף מקאסאן ע"ה (בני שלשים ולקט יוסף את קד) בדרך רמז. כי כשהפרנסה מתרחבת דהיינו שכותבים פרנסה במילוי כזה פ"א ריש נו"ן סמך הא המילוי לבד בלי הראשי תיבות עולה בגימטריא שם הפרנסה חתך. ולא זו בלבד אלא גם המילה ברוח היא נוטריקון ב' רות, וב' פעמים רוח בגימטריא עולה חתך.

הוראה למעשה:

בחג הסוכות אנו מצויים על השמחה יותר מבכל מועד אחר. עליו לזכור כי השמחה בסוכה אינה רק מצווה לשעתה, אלא היא הציור שדרוך נשפעת הפרנסה לכל השנה כולה. כאשר אנו יושבים בסוכה נאיר את פנינו למשפחתנו ולכל סובבנו, נתרחק מכל דאגה ועצבות ונשכח בחלקנו. מתוך כך נזכה שמידת התפארת של יעקב אבינו תשפיע עלינו שנת שובע ופרנסה ברווח בהיתר ובנחת.

עצבות מקלקלת את השפע

עצה טובה לימדנו רבותינו כיצד בידינו להמשיך את שפע הפרנסה. הרה"ק רבי ברוך ממזיבו ע"ה אמר שעצבות מקלקלת את הפרנסה, ולכן יראה כל אדם שיהיה בשמחה. ונרמז הדבר בתורה שסופי התיבות וְהָיִיתָ אֶךְ שָׁמֵחַ (דברים טו, טו) הם חתך, שהוא השר הגדול הממונה על הפרנסה. ובכלל דברי הרבי ר' ברוך ע"ה ניתן לומר שדווקא משבעת ימי הסוכות נמשכת פרנסה לכל השנה על ידי שם חתך. מאחר שימים אלו הם זמן שמחתנו שנצטוונו עליהם בתורה הקדושה שלוש פעמים לשמחות. ומזה נלמד גם אחרנו לתמיד שהדרך להמשיך את השפע הטוב ממרום היא על ידי שהאדם שרוי בשמחה.

ואפשר להוסיף עוד רמז לעניין הפרנסה הנשפע בחג הסוכות ממה שכתוב תודיעני ארץ חיים שבע שקמחות את פניך נעמדות בימין נצח (תהלים טו, יא). ובמדרש (ויקרא רבה ל ב) דרשו פסוק זה על חג הסוכות, אל תקרי שובע אלא שבע שמחות. והכוונה לשבע מצוות שבחג שהם ארבעה מינים שבלולב וכן סוכה וחגיגה ושמחה. והנה הרה"ק ר' יוסף מקאסאן ע"ה כתב שסופי התיבות נעמדות בימין נצח הם חתך, וכן האותיות הקדומות בלי סופי התיבות, שהן נעמדות בימין נצח. עולות בגימטריא חתך. ואין זה אלא ללמד שהשמחה בימי הסוכות משפיעה וממשיכה שפע טוב ופרנסה טובה על כל העולם על ידי השר הממונה חתך.

השפעת הפרנסה בחג הסוכות בזכות יעקב אבינו

יסוד עניין הפרנסה הנשפע בחג הסוכות נראה לבאר על פי דברי הטור (אורח חיים סימן תיז) ששלושת הרגלים הם נגד שלושה אבות, פסח כנגד אברהם, שבועות כנגד יצחק, וחג הסוכות כנגד יעקב אבינו. והלא מצונו בתורה הקדושה שיעקב אבינו ע"ה התפלל על הפרנסה באמרו וְתֵן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וְגַם לִלְבַּשׁ (בראשית כח, ב). ועל כן בחג הסוכות זמן שמחתנו שהוא כנגד יעקב אבינו, אכן הקדוש ברוך הוא ברחמיו וחסדיו המרובים מזמין פרנסה ברווח ושפע טוב לזרעו של יעקב.

מידת התפארת של יעקב אבינו מכריעה לטוב ומשפיעה פרנסה

והנה מידתו של יעקב אבינו היא מידת התפארת

פצל האמונה

פרקי חזון לחיים של רוגע ושלווה

אשרי ילדותנו – עוצמת העבודה בימי הבחרות לאור האמונה

לו. כי התשובה בילדותו מעולה ביותר, כמו שאיתא (ע"ז ט, א) אֲשֶׁרִי הָאִישׁ, כשהוא עדיין איש בכוחותיו.

וזהו שדרשו בזהר הקדוש מפני שיבה תקום והדרת פני זקן. שהתורה מזהירה את האדם מפני שיבה קודם שיבוא ימי השיבה שלך, תקום שוב בתשובה שלמה ותהיה קומתך שלמה. והדרת פני זקן, כי זהו ההידור של ימי הזקנה שלך, כי לאחר מכן כשכבר אין כוחותך במותקן לעשות עבירות ואז תשוב בתשובה, לא תהיה זאת תשובה שלמה וטובה.

להרבות איצרות באמונה קודם הזקנה

ובאמת אם נתבונן בדבר מתוך עיניים של אמונה נראה, כי גם לולא הסיבה שהתשובה בימי הזקנה פחותה במעלתה מימי עלומיו, היה מתחייב הדבר מצד ההיגיון שבו, שככל שיקדים לשוב יוכל למלאות עוד ימים בתורה ועבודה. ואם יאמר האדם בדעתו מהי הנחיצות והלא יבוא יום ואקיים את התורה והמצוות בהידור, אין הדבר נכון כלל. וכלל. שהלא מתוך אמונה ברורה בעולם הבא אנו יודעים שגם אם ניצל אדם כל ימיו בשלמות, עדיין אין זה כי אם טיפה מן הים לשנים בהם נתענג נשמתו בן עדן בזכות אותן מצוות, שכן כמה הם ימי הללו של האדם בעולם החולף לעומת שנות נצח בעולם הבא.

כדברי מר עוקבא (כתובות סו, א) שקודם פטירתו ביזבז מחצית ממונו באמרו זוודאי קלילי ואורחא רחיקתא, ופירש רש"י צידה קלה הכינותי לדרך רחוקה שאני יוצא לה. לפיכך כפי שימלא האדם יותר ויותר את כליו בצידה לדרך, כך יכול להיות בטוח

המשך בעמוד הבא

זמן שמחתנו וחכמה של ימי הנעורים

חג הסוכות זמן שמחתנו מביא עימו את אורה הגדול של שמחת בית השואבה. שמחה עילאית זו לא הייתה רק התעלות של רגע, אלא נבעה מתוך אמונה עמוקה והכרה בערך הזמן של חיי האדם בעולם הזה. החסידים ואנשי המעשה שהיו מרקדים שם לפני השם לימדו אותנו פרק עצום באמונה, בקוראם לנו לנצל את כוחות הנעורים לעבודת הבורא, לאגור צידה לדרך הנצח ולא להמתין חלילה לימי הזקנה בהם הכוחות דלים.

במה שחסידים ואנשי מעשה היו אומרים בשמחת בית השואבה

אמרו חז"ל (סוכה ג, א) בשמחת בית השואבה היו חסידים ואנשי מעשה אומרים אשרי ילדותנו שלא ביישה את זקנותנו. ופירש רש"י שלא עברנו עבירה בילדותנו לבייש את זקנותנו, שעוד קודם הגיעם לזקנה שבו בתשובה שלמה מתוך אמונה יוקדת, ולא התביישו בזקנותם, שעתה אף אם ישובו בתשובה לא תהיה תשובתם שלמה ומעולה כבימי כוחם.

וממעמד קודש זה שמשם שואבים רוח הקודש, יצאה הקריאה לכל אחד ואחד שיתעורר לשוב בעודו בכוחותיו. דאיתא שם, 'אלו ואלו אומרים אשרי מי שלא חטא, ומי שחטא ישוב וימחול לו'. ופירש המהרש"א (הלך א שם), דשתי כיתות הזקנים שזכר, הם אומרים על אלו שעדיין ילדים ולא חטאו עדיין, 'אשרי להן'. ומי שחטא ועדיין בילדותו, ישוב אז וימחול

כל כמה שלומד – משתוקק עוד יותר לתורה

אהבה שאינה נמאסת לעולם

בחג שמחת תורה אנו מסיימים את קריאת התורה ומתחילים אותה מיד מחדש. מנהג קדוש זה מלמד אותנו יסוד עצום על מהותה של התורה ועל הקשר הנצחי של נשמת היהודי אליה. בשונה מכל קניין גשמי או תענוג על אדמות, התורה לעולם אינה נמאסת, ואדרבה, ככל שאדם הונהג בה יותר כך גוברת תשוקתו אליה בבחינת אהבה שאין לה סוף.

גגלי וְנִשֵּׂשׁ בִּזְמַת הַתּוֹרָה כִּי הִיא לָנוּ עַו וְאוֹרָה (מפיוט שמחת תורה). דוד המלך עליו השלום הפליג מאוד בספר תהלים באהבתה של התורה ומתיקנותה, פסוקים רבים מדברים על כך ואחד מהם הוא הַתְּחַמְּדִים מִקֹּהֶב וּמִפֶּן רָב וּמִתּוֹקִים מִדְּבַשׁ וּנְפֹת צוֹפִים (תהלים ט. יא). בפסוק זה המשיל את אהבת התורה לזהב ומתיקנותה לדבש.

וביאר על כך בספר **בית לעיתים** (ענין חידושים דרוש מה) שהנהגה דרבש מתוק וטעמו ערב, אך אם אוכל ממנו הרבה הרי הוא נמאס עליו וכפי שנאמר דְּבַשׁ מְצֻאֵת אֲבָל דִּיךְ (משלי כה. טו). וזהו להפך, הגם שאין לו טעם אינו נמאס אלא רק חפצים בו יותר וכנאמר אֶהֱבֶה כֶּסֶף לֹא יִשְׁבַּע כֶּסֶף (קהלת ה. ט). לכן המשיל דוד המלך את התורה הקדושה לזהב ולדבש, להורות שבתורה יש את שתי המעלות, שהגם שהיא מתוקה בדבש ואף יותר מכן, אף על פי כן יש בה גם מעלת הזהב שאינה נמאסת לעולם. ואדרבה תתעצם אהבתה כפי שמרבה לעסוק בה, אף יותר מחמדת הזהב והממון.

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

כך היא דרכה של תורה, שכל שמרבה האדם לעסוק בה כך מתרבות אהבתו ותשוקתו אליה, עד ששונה בה ומבקש תמיד להשיגה ולטעום ערבותה, וכל יום דומה בעיניו כאילו לא טעם ממנה מעודו. ואכן כך דרשו חז"ל על הפסוק אֲשֶׁר אֲנִי מִצֹּן הַיּוֹם (דברים ו. י). בכל יום יהיו בעיניך כחדשים. ועוד נאמר הסכת ושמיך ישראל היום הנה נתיית לָעַם (שם כו. ט), היינו היום הזה כפשוטו, שכל יום נדמה לנו מחדש כאילו כעת קיבלנו את התורה הקדושה מאת השם יתברך.

יש לו מנה רוצה מאתים

כלפי אהבת הממון שהוא מקנייני העולם הזה אמרו חז"ל (קהלת רבה א. י) יש לו מנה רוצה מאתים. ומשמע מדברים שאהבת הממון קיימת בעיקר במי שכבר יש לו מנה ולכן מבקש יותר, אך מי שאין לו כלום בידו אולי מתאוה כל כך להשיג את הממון. לכן המשיל דוד המלך את תשוקתו התורה גם לדבש, כיוון שמתיקות התורה היא בעצמותה וגם מי שעדיין לא טעם ממנה יש לו תאוה טבעית אליה וחפץ להשיגה. ולאחר שטעם ממתיקותה, כאן נמשלה התורה לזהב, שלמרות שיש לו מנה רוצה מאתים. וכך הוא בתורה הקדושה שהטעם מתיקותה אינו מזוי ידו ממנה לעולמים.

ואם אמרו חז"ל אִיזוהו עֲשִׂיר הַשְּׁמֶה בְּחֻלְקוֹ (אבות ד. א), הרי זה נאמר רק כלפי קנייני העולם הזה. אך בלימוד התורה הקדושה הדבר שונה בתכלית, כי על האדם לעסוק בתורה כל עוד נשמה באפו. וככל שישנה באהבתה כן תשיש נשמתו בנותנה ותגל נפשו בחיי עולם.

הוראה למעשה:

ביום שמחת תורה נתבונן בגודל מתיקותה של התורה הקדושה, ונקש מההם יתברך שנוהג לטעום מדבשה. נשריש בליבנו את הידיעה שאהבת התורה גדלה ככל שעמלים בה, ונקבל על עצמנו להתמיד בקביעות עיתים לתורה מתוך רעננות והתחדשות, באופן שכל יום יהיו דברי התורה בעינינו כחדשים ומאירי עיניים.

הנהגה מעל לטבע

סוד אריכות הימים של המגיד מקוז'ניץ זי"ע

שליחותם בעולם הזה, אלא כיוון שרבים צריכים להם ללמוד מהם תורה ויראת שמיים הם מאריכים שנותיהם בעולם.

הנהגה על טבעית למתייגעים מעל החיוב הרגיל

דברים אלו מאירים באור יקרות את גדלות תורתנו הקדושה המסייעת לעמליה, שכן כך ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו שאמנם יפעל בדרך הטבע, אך ישנה הנהגה על טבעית למתייגעים ומוסיפים בעבודתו. וכך עולה מהגמרא (ברכות כ. ב) שאמרו מלאכי השרת לפני הקדוש ברוך הוא, הרי כתוב בתורתך אֲשֶׁר לֹא יִשָּׂא פָגִים וְלֹא יִקַּח שָׂחָד (דברים י. י), והלא אתה נושא פנים לישראל דכתיב יִשְׂאֵה' פָּנָיו אֵלֶיךָ (במדבר ו. כו). אמר להם וכי לא אשא פנים לישראל שכתבתי להם וְאֶכְלֶת יִשְׁבַּעַת וּבִרְכָתָהּ (דברים י. י) והם מדקדקים על עצמם עד כוית ועד כביצה. כי כשעושים ומשקיעים מעל החיוב הרגיל שהוא כדי שביעה, זוכים שישא השם פניו מעל לדרך הטבע.

כך גם רואים בחסידים הראשונים (ברכות לב. ב) שהיו שוהים שעה אחת קודם התפילה ושעה לאחריה. והגמרא שואלת וכי מאחר ששוהים תשע שעות ביום בתפילה תורתן היאך משתמרת ומלאכתן היאך נעשית. ומתריצת אלא מתוך שחסידים הם תורתם משתמרת ומלאכתן מתברכת. הנה כי כן קיימת הנהגה מיוחדת למעלה מדרך הטבע למוסיפים ביגיעה, המסייעת להם לחתוש את כוח הגשמיות ולזכות לברכה ולאריכות ימים בטוב ובנעימים.

נקודה לחיים:

בחג הסוכות נלמד מדרכיו של המגיד מקוז'ניץ לקבל על עצמו יעדים רוחניים חדשים. כאשר האדם אינו מסתפק בהרגלו אלא מוסיף קביעות חדשה בלימוד התורה או בהידור מצווה, הוא מעורר על עצמו הנהגה שלמעלה מן הטבע. ובזכות קבלות אלו נוכח שהקדוש ברוך הוא יישא פניו אליו, וישפיע עליו שפע ברכה, חיים טובים ואריכות ימים ושנים.

כלביא יקום וכארי יתנשא בכוח עבודת השם

לקראת חג הסוכות אנו מתייחדים עם זכרו הטהור של הרה"ק המגיד מקוז'ניץ זי"ע אשר יום ההילולא שלו חל בערב החג. מסופר על המגיד הקדוש שהיה חלש מאוד בגופו עד שבבואו להתפלל היה נתמך בשני צדדי, אך לפתע בהגיעו לברוך שאמר כלביא יקום וכארי יתנשא והתגבר לעבודת השם יתברך בכוחות אדירים. ומרוב עבודתו והתאמצותו בתפילה היה נופל לאחריה על יצועו מרוב חולשה, ולמרות זאת חי יותר מכל צדיקי הדור וזכה לאריכות ימים ושנים.

והסביר המגיד את פשר הדבר, שהיות וקיבל על עצמו משנה לשנה תפקידים ויעודים חדשים בעבודת הבורא, הרי שבכל פעם שהסתיים תפקידו עלי אדמות והוצרך להסתלק מהעולם קיבל על עצמו תפקיד יועד חדש, וממילא זכה לאריכות ימים. וכך נמשך הדבר משנה לשנה עד שנתבקש לישיבה של מעלה.

וכן ידועה העובדה שבכל פעם שחלה שלח להביא את **יהודי הקדוש מפשיסחא** זי"ע. ואמר המגיד הקדוש את הטעם, היות והוא זקן ואפסו כוחותיו השלים בדעתו להסתלק מן העולם, אבל כשבא אליו היהודי הקדוש ושמע ממנו עצות ודרכים חדשות בתורת השם ועבודתו, מצא שצריך עוד לחיות עד שישלים גם את הדרכים החדשות ששמע ממנו.

שליחות הדרשה מוסיפה שנות חיים

וראה דברי החתם סופר **בתורת משה** (כי תבא דה' והחזיק) שלכל אדם יש שליחות קצובה בעבודת השם, וכיוון שהשלים שליחותו הרי הוא ראוי להסתלק מן העולם. אמנם אם הוא מתוך בנים ותלמידים לעבודת השם אזי הוא זוכה לתוספת ימים ושנים כדי להוסיף וללמוד. והנה שכתוב וְהוֹתִיךָ ה' אֱלֹקֶיךָ וְגו' בַּפֶּרֶץ בְּטָגָן (דברים י. ט), שבזכות הבנים והתלמידים יזכה לתוספת ימים ושנות חיים. וכן כתב **בפתחי חותם** (הקדמת שירת חתם סופר יורה דעה) שמתעם זה רואים צדיקי הדורות שזוכים לאריכות ימים ושנים אף שבודאי השלימו געורתם כל

בצל האמונה

המשך מעמוד קודם

בדרכו. והמקום בו יכול לקחת עימו צידה לדרך הארכה הוא רק בעולם הזה, שמתוך קושי והסתר עובד את השם ומתגבר על יצרו בכוח האמונה, ואוסף לאמתחתו אוצרות מצוות ומעשים טובים. ובכך מכין ומזכר נשמתו לשוב אל בית אביה ליהנות מזיו יקרו ושכינתו. אם כן מי פתי להעביר רגע מימיו בלא שישבו אל בוראו ויעבדו בלב שלם, ובודאי שלא ימתין לימי הזקנה ויאבד זמן יקר ונחץ.

לדחות את טענות היצר בכוח האמונה

אשר על כן, אף אם יבוא היצר הרע לפתותך ולגנוב את לבך באמרו הלא החיים לפניך שמח בני מאשר תמצא, ובבוא ימי הזקנה או אז שוב בתשובה שלמה ותן כל כוחותיך לעבודת השם. ראשית הקהה את שיניו בדברי חז"ל (עבודה זרה יט. א) 'אשרי איש' שעושה תשובה בעודו איש, כי כששכר בזמן שכר כוחות גופו אינם כבעבר הלא אינה תשובה מעולה. ובכלל, יענה לו האדם מתוך אמונה איתנה, גם אם אנצל כל ימי בשלמות עדיין לא אבוא כי אם לטיפה מן הים לשנים בהם תתענג נשמתו בגן עדן בזכות המצוות שאצליח לצבור. עזוב את נפשי והניחה לי לדאוג ולצבור אוצרות בטרם יבוא זמן שלא יועיל, כי אין מַעֲשֵׂה וְחֻשְׁבוֹן וְדַעַת וְחֻקְמָה בְּשֹׁאֵל אֶתְּהָלֵךְ שָׁמָּה (קהלת ט. י).

דין על מעשה העבירה וחשבון על הזמן האבוד

מעשה נבוא לבאר מה שאמרו חז"ל בפרקי אבות (פ"א מ"א) וְדַע לִפְנֵי מִי אֶתָּה עֹתִיד לָתֵת דִּין וְחֻשְׁבוֹן. וכבר עמדו המפרשים לבאר מהו הדין ומהו החשבון שאמר התנא, לכאורה משמעות אחת לשניהם. וביאר הגאון מוילנא זי"ע (שנות אליהו לקוטים) כי אכן שני דברים רצה התנא להשמיענו. דין שדין אותו על שעבר עבירה. וְחֻשְׁבוֹן שבשעה שעשה העבירה יכול היה לעשות מצווה או ללמוד, שמוחשבים העיתים ורגעים שהיו לריק ומעגשין אותו על זה, מלבד שעונשין אותו על העבירה גופה שעשה.

ובדברינו ניתן להעמיס עוד בכוחות. כי מחשבים עם האדם את הזמנים בהם יכול היה לעסוק בתורה ומצוות וחטא בהם, ואם חזר בו אך בזקנתו הרי שיחשבו את הימים שבהם יכול היה לשוב קודם בוא ימי הזקנה, ובאטימות ליבו חזר להמירם בהבלים וחטאים. ומשכך הפסיד זמן יקר ועצום. והוא הדבר שבא התנא הקדוש לעוררנו הסתכל בשלשה דְּבָרִים וְאֵין אֶתָּה בָּא לִידִי עֲבָרָה וכו' וְדַע לִפְנֵי מִי אֶתָּה עֹתִיד לָתֵת דִּין וְחֻשְׁבוֹן. שכאשר ישיב אל ליבו בהסתכלותו ובהתבוננותו של אמונה שיבוא יום ויצטרך לתת חשבון על הימים שאיבד, יבין עד כמה ראוי לו לשוב בהקדם כדי שיוכל למלאות ימיו בתורה ומצוות.

←→

בימי חג הסוכות ובזמן שמחת בית השואבה, בעודנו שואבים רוח קודש ושמחה, עלינו להתעורר מתוך אמונה טהורה לנצל את ימיו ושנותינו לעבודת השם. נזכור כי כל יום שעובר אינו חוזר, וכל מצווה שאנו מקיימים בעודנו בכוחותינו היא צידה נצחית לדרך. כל נדחה את ההתחזקות והעלייה הרוחנית לימי הזקנה, אלא נקום עתה מתוך השמחה של החג, נאגור כוחות של קדושה ואמונה, ונמלא את חיינו במצוות ובמעשים טובים שיאירו לנו לנצח.